

Ησυχαστής: η ύπαρξη που ζει την ολότητα του Είναι

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=84731>]

Σύμφωνα με τα όσα ειπώθηκαν στο Συμπόσιο, ο άνθρωπος διαπιστώνει την τραγική του αστοχία να πετύχει μια ψυχοσωματική κοινωνία με το Θεό(«Θεός ανθρώπω ου μίγνυται»). Με το άκτιστο κάλλος του ησυχαστή αποκαθίσταται αυτή η κοινωνία (ό.π.α.,209). Το σημαντικό όμως είναι ότι καθένας μπορεί, όχι μόνον ο ησυχαστής, να αντλήσει άκτιστο κάλλος συμμετέχοντας στα Μυστήρια της Εκκλησίας, παίρνοντας έτσι το ζωοποιό κάλλος της αφθαρσίας.

Η «ά-σκοπη» επιθυμία, η χωρίς αντικείμενο, δεν καθιστά τον ησυχαστή ευνουχισμένο ον. Αδυνατεί ο «κλασικός» ψυχαναλυτής να αντιληφθεί πόσο λάθος κάνει με το να συγχέει αυτή την επιθυμία με απώθηση της σεξουαλικότητας. Άσκοπη δεν σημαίνει α-νόητη, αλλά ότι δεν έχει κάποιο άλλο σκοπό-αντικείμενο πόθου, παρά την ολότητά του Είναι (εφίεμαι της πλήρους οντότητάς μου (ό.π.α.,37). Ούτε επίσης σημαίνει ά-σχετη, ήτοι ακοινωνήτη. Απεναντίας, πραγματώνεσαι, όπως είπαμε, μέσα από τον καημό του Άλλου. Ο ησυχαστής είναι τύπος αυτής της κοινωνικότητας, φέρει μέσα του τον Άλλο σταυρικά. Είναι τύπος ασύλληπτης για το σημερινό πολιτισμό μας αντίληψης κοινωνικής. Γιατί υπόσταση(τουτέστι ύπαρξη) σημαίνει εδώ καθολικότητα(π.Λουδοβίκος 2006,72),να δύνασαι να «θάλπεις» μέσα σου το Όλον(ό.π.α.). Αυτό όμως είναι απόσταγμα μακαρίου κάλλους.

Πηγή: iconandlight.wordpress.com

Ο ησυχαστής δεν επιβεβαιώνεται με κάποιου είδους εσωστρέφεια ή ατομική θέα του Θεού, αλλά μόνο στο βαθμό που ανοίγεται ταυτόχρονα προς τους άλλους και τους αναπαύει(ό.π.α.77). Επείγεται γι' αυτόν το λόγο να οδηγήσει τους υποτακτικούς του στην υπακοή, όχι για να επιβεβαιώσει τη δύναμή του ή την ανωτερότητά του, αφού έχει απεκδυθεί κάθε βούληση για δύναμη. Θέλει να ανοίξει δρόμο στην «αιμάτινη αλήθεια», στην εσχατολογική πληρότητα, να ανοιχθεί στην

αλήθεια του Είναι και στην καθολικότητα (ό.π.α.,111). Καμιά φιλοσοφία δεν είδε αυτό το δρόμο του υποκειμένου προς τον εαυτό του και προς τους άλλους, δηλ., όπως προείπαμε, το δρόμο *«της σταυρικής διαδικασίας ενεργητικής δεξίωσης του άλλου»*(ό.π.α.,98) στον αντίποδα του βάνουσου ομαδισμού(ό.π.α.,102). Για τον ησυχαστή η ακοινωνησία είναι κόλαση.

Με την κοινωνία αυτή το άκτιστο κάλλος αναβλύζει από την εσωτερικότητα του ησυχαστή και διαχέεται σε όλους. Αυτή η μη δυτική νοο-τροπία, του άσκοπου και κοινωνικού, που κυριαρχεί στο βίο του Γέροντα Ιωσήφ, χωρίς να έχει ο ίδιος αποκτήσει συστηματική σπουδή θεολογική, ή κάποια εμπειρία του δυτικού τρόπου βίου, δεν διακατέχεται από εχθρότητα προς τη δυτική Ευρώπη, ακόμα και στις πιο υπερβολικές εκτιμήσεις, που μάλλον οφείλονται σε ελλιπή πληροφόρηση (αρχ.Εφραίμ ό.π.α.,145).

Ο ησυχαστής δεν είναι βουδιστής μοναχός με μηδενισμένες επιθυμίες και στόχο τη νιρβάνα, αλλά ούτε είναι και στωϊκός φιλόσοφος. Ζώντας στην κατεύθυνση της πληρότητας δεν μερικεύει, δεν πετάει τίποτα (δες: αρχ. Εφραίμ ό.π.α.), και όντας ενσώματος, δεν σπαταλά τίποτα από την οντολογική του υπόσταση. Μεταβάλλει όμως τα πάντα, τον τρόπο που αγαπά, που τρώει, που θυμώνει, που κοιμάται, που σιωπά κ.ο.κ. (π.Λουδοβίκος 2003,38). Μεταβάλλει *«τον τρόπο του φυσικού θελήματος»*(άγιος Μάξιμος) και από φίλαυτος γίνεται φιλόθεος και φιλάδελφος (π.Λουδοβίκος 2006,97).

Τύπος, πλέον, προσωπικός και υπαρξιακός όχι μόνο για τον μοναχό, αλλά για τον καθέναν από εμάς. Φωτοφόρος, λαμπροφόρος, πύρινος! Γιατί *«πάσχοντας»* αντλεί με μια υπεροχή όρασης κάλλος απευθείας από το μακάριο. Μας διαφωτίζει επ' αυτού ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς: *«το υπέρ είναι δι' αυτής της οράσεως πάσχοντες, τρόπον τινά, την αφαίρεσιν και μη διανούμενοι αυτήν*(ό.π.α.39). Πάσχοντες αντλούμε με πνευματική όραση από το άκτιστο κάλλος το μερίδιο που μας αναλογεί. Γιατί μετέχουμε του Ομοουσίου, με το *«υπέρ όρασιν γιγνώσκειν»* και γνωρίζουμε τον Ενεργούντα αυτή την θεοποιό όραση(ό.π.α.,40). Μετέχουμε όντας ενιαίο Τι, αμέριστοι, εν εναντία περιπτώσει διαλύουμε την ύπαρξή μας: *«Σκέψου να βάλω εσένα κάτω από έναν φακό και να βλέπω διαλελυμένο το είναι σου. Χάνεται η ομορφιά σου και η αξία σου. Θα βλέπω κύτταρα, αίματα, νευρικές ίνες. Δεν θα είσαι το πρόσωπο που στέκεται τώρα μπροστά μου...»* (αρχ.Αιμιλιανός ό.π.α.,24).

Ο ησυχαστής φθάνει στη θέα του Θεού, όπως ακριβώς την περιέγραψε ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς: με το σώμα, εντός του οποίου εργάζεται ο νους, αλλά με το σώμα που φέρει *«ενσημαινομένας πνευματικές διαθέσεις»*(του αυτού 2006,48), τουτέστι η θέα του Θεού δεν είναι αφαίρεση του υλικού μέρους του ανθρώπου,

αφού ψυχή και σώμα «αμφότερα συνδιαιωνίζουσι θεώμενα» τον Θεό, δεν «νεκρούσι το παθητικό...κατακλείοντες αργόν και ακίνητον εαυτοίς». Η άνοδος στον Θεό γίνεται «μετά παντός είδους κτίσεως»(ό.π.α.)

Ό, τι ισχύει κατά τον άγιο Μάξιμο για το αγαθό (έννοια που ασφαλώς παραπέμπει στην πλατωνική ιδέα του αγαθού, αλλά για έναν κολοσσιαίο άγιο, όπως είναι ο Μάξιμος, δεν έχει καμία σχέση με πλατωνικές ιδέες, παρά μόνο με τον ζώντα Χριστό,), ισχύει και για το μακάριο κάλλος. Είναι κάλλος θεόδοτο, διαυγές, προερχόμενο από την μεταμορφωτική κοινωνία με το Θεό, που κοινωνείται με όλες τις αισθήσεις, βλέπεται και ακούγεται, γλυκαίνει τη γεύση, ευωδιάζει τη μύτη, γνωρίζεται, λαλεί (ό.π.α.,61), που μετουσιώνει τον άνθρωπο σε πανάνθρωπο. Τον άνθρωπο που δεν είναι απλώς άθροισμα σώματος και ψυχής, αλλά κάτι πέραν αυτών. Εδώ αρχίζει η μεγάλη όντως διαφορά από την φιλοσοφική ανθρωπολογία π.χ. του Plessner ή την ψυχανάλυση των φροϋντ και Λακάν: μέσα σε αυτό το ψυχοσωματικό ον υπάρχει ο τόπος του Όλου, ο άνθρωπος είναι δεκτικός του όλου κτιστού κόσμου(ό.π.α.,41).

[Συνχίζεται]